

Використання матеріалів

з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини

при вивченні навчальних предметів у загальноосвітній школі

Навчальний предмет: українська мова

Відкритий електронний ресурс для скачування посібників серії «Живемо в демократії» томи 1-6:

<http://doccu.in.ua/tag/посібникизодгопл/>

Клас	Тема розділу, уроку	цінності / ставлення	уміння	навчальні ресурси (ОДГ/ОПЛ)	примітки/коментарі
5	<p>1. Вступ. Тема уроку: Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова – державна мова України. Розкриття значення прослуханих та прочитаних прислів'їв, афоризмів, влучних висловів про роль мови в житті людини, значення для громадян України державної мови та про Українську державу (усно). Записування речень, висловлень.</p>	<p><i>Права людини і відповідальність /</i> Усвідомлення потреб, прав і мовних обов'язків учнів як громадян своєї держави. Усвідомлена національна самоідентифікація. Усвідомлення особистої відповідальності за життя мови як мови українського народу. Розуміння того, що українська мова – державна мова України.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вільно володіти державною мовою; - відстоювати право на можливість спілкування державною мовою; - займати активну громадянську життєву позицію - унікати конфліктів на мовному ґрунті; - співвідносити право з відповідальністю. 	<p>Г.1, стор.21 (права дітей) Г. 1, стор.29 (школа – модель міні-суспільства) Г.2, стор.85 (Права і свободи) Г.3, стор.29 Г.3, стор.32 (самоідентифікація)</p>	
	<p>2. Тема уроку мовленнєвого розвитку: Різновиди мовленнєвого спілкування: усне й письмове, монологічне й діалогічне. Мета спілкування й адресат мовлення, основні правила спілкування (<i>практично</i>).</p>	<p><i>Права людини і відповідальність /</i> Усвідомлення потреби в спілкуванні, у знанні правил спілкування та вмінні дотримуватися їх. Розуміння основних правил спілкування, мети та адресата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначати мету спілкування, адресата мовлення; - толерантно дискутувати; - знаходити взаєморозуміння; 	<p>Г.3, стор.68 (як освіта може допомогти розвивати толерантність та взаєморозуміння?) Г.1, стор.42 (основні етичні принципи для</p>	

		<p>Розуміння основного призначення різновидів мовленнєвого спілкування: усного й письмового, монологічного й діалогічного.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - застосовувати на практиці основні правила спілкування; - аналізувати й здійснювати внутрішній самоконтроль за дотриманням правил спілкування 	вчителів)	
<p>3. Тема уроку мовленнєвого розвитку: Складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної із життєвим досвідом учнів (діалог етикетного характеру з використанням етикетних формул). Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам.</p>	<p><i>Права людини і відповідальність /</i> Усвідомлення себе частиною суспільства; потреби поважного ставлення до співрозмовника, Розуміння змісту мовленнєвої ситуації та прогнозування можливих наслідків маніпулятивного впливу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - брати участь у діалозі відповідно до ситуації спілкування; - застосовувати життєвий досвід; - практично використовувати етикетні формули; - прогнозувати подальше розгортання розмови і її наслідків; - уникати маніпулятивних впливів; - критично мислити 	<p>Т.3, стор.91 (вирішення конфліктів) Т.4, стор.20 (приклад конструктивістського навчання)</p>		
<p>4. Будова слова. Орфографія. Тема уроку: Основа слова (корінь, суфікс, префікс) і закінчення — значущі частини слова (повторення і поглиблення відомостей).</p> <p>Створення казки, текст якої містить слова, що надають слову значення збільшеності та згрубілості</p>	<p><i>Права людини і відповідальність /потреби людини</i> Усвідомлення себе частиною суспільства; потреби поважного ставлення до співрозмовника, приналежності до групи за статтю (чоловіча/жіноча); Розуміння рівноправності / гендерної несправедливості між чоловіком і жінкою / хлопчиком і дівчинкою у суспільстві.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розуміти погляди жертв дискримінації; - реагувати на різні форми виявлення гендерної дискримінації; 	<p>Т.3, стор.52 (рівноправність між чоловіком і жінкою)</p>		

	<p>5. Тема уроку: Правопис значущих частин слова (повторення). Написання префіксів <i>pre-, pri-, pri-</i>.</p> <p>Конструювання речень-компліментів (для привітання з днем народження, святом) із використанням слів із префіксом <i>pre-</i>.</p>	<p><i>Права та свободи. Види відповідальності людини (правова, соціальна, моральна) /</i> Усвідомлення того, що люди можуть мати різні погляди на важливі проблеми.</p> <p>Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати причини розбіжностей; - здатність обговорювати спірні питання; - висловлюватися про різні проблеми та захищати власну точку зору; 	<p>Г.3, стор.71 (чому люди не погоджуються одне з одним?)</p>	
	<p>6. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія. Звуки мови й звуки мовлення.</p> <p>Тема уроку мовленнєвого розвитку: Складання усного тексту-роздуму (орієнтовні теми: «Чому людина має бути чемною», «Чому потрібно захищати слабших»)</p>	<p><i>Права та свободи. Види відповідальності людини (правова, соціальна, моральна) /</i> Усвідомлення потреби в рівному доступі до освіти; Усвідомлення потреби в освіті та забезпечення права на рівний доступ до освіти; Розуміння причин, чому деякі люди не можуть мати вільного доступу до освіти; Усвідомлення ролі освіти для людини і особистої відповідальності за власні вчинки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знати свої права на рівний доступ до освіти; - аналізувати причини; - застосовувати ключові принципи до їхніх власних соціальних ситуацій; - співвідносити право з відповідальністю 	<p>Г.3, стор.74-78 (урок 3) Роздатковий матеріал 3.2, 3.3)</p>	
	<p>7. Розділ. Відомості з синтаксису й пунктуації.</p> <p>Тема уроку: Відмінність словосполучення від слова й речення.</p> <p>Складання висловлення з використанням опорних словосполучень (наприклад: улюблені книжки, відповіді на запитання,</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність./</i> Усвідомлення різниці між бажаннями та базовими потребами; Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - співвідносити свої бажання зі своїми базовими потребами та правами людини; - співвідносити право з відповідальністю; - поважати права й думки інших; 	<p>Г.3, стор.117 (Роздаткові матеріали для учнів 5.1, 5.2 (один матеріал для групи з чотирьох-п'яти учнів) Г.4 стор.70 (елементи уроку 4) Г.4 стор.19, вправа 2.2</p>	

запам'ятаю назавжди, незабутні враження, життєві цінності).	членів групи)			
<p>8. Розділ. Відомості з синтаксису й пунктуації. Тема уроку мовленнєвого розвитку: Складання твору-роздуму*** за колективно складеним планом у художньому стилі (орієнтовні теми: «Чого не можна купити за гроші» тощо).</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність / Усвідомлення</i> природи законних обов'язків людей. Розуміння різниці між моральною відповідальністю та законними обов'язками. Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві</p>	<ul style="list-style-type: none"> - використовувати природу законних обов'язків людей; - використовувати різницю між моральною відповідальністю та законними обов'язками людей; - співвідносити право з відповідальністю; - аналізувати моральні дилеми; - критично оцінювати причини законного підпорядкування обов'язкам. 	<p>Т.3., стор.146 урок 2. (роздатковий матеріал - Приклади історії «Дилема Шмідта». Аркуші паперу для письмового завдання. Дошка)</p>	
<p>9. Розділ. Відомості з синтаксису й пунктуації. Тема уроку: Звертання. Непоширені й поширені звертання. Розділові знаки при звертанні (повторення). Тема уроку мовленнєвого розвитку: Написання листа*** до рідної людини з використанням звертань та вставних слів. Оформлення конверта***.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність, види відповідальності ./ Усвідомлення</i> того, якою може бути відповідальність, коли виникають конфлікти одне з одним. Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві</p>	<ul style="list-style-type: none"> - співвідносити свої бажання зі своїми базовими потребами та правами людини; - співвідносити право з відповідальністю; - поважати права й думки інших; - застосовувати різні види відповідальності (перед родиною, перед собою тощо). 	<p>Т.3 стор 144 (урок 1) (роздатковий матеріал Приклади історії «Мілан робить вибір». Аркуші паперу для письмового завдання)</p>	
<p>10. Розділ. Відомості з синтаксису й пунктуації. Тема уроку: Види речень за метою</p>	<p><i>Права людини і відповідальність / Усвідомлення</i> з різноманітності друкованих ЗМІ, інших</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати критично газети й журнали; - працювати в групі; 	<p>Т.3, стор. 164, урок 1; стор.166, урок 2.</p>	

	<p>висловлення; за емоційним забарвленням: окличні й неокличні (повторення).</p> <p>Створення тексту інформації для шкільного веб-сайта або шкільної газети про цікавий випадок із життя класу з використанням різних за метою висловлення речень.</p>	<p>інформаційних джерел.</p> <p>Усвідомлення різноманітності змісту та структури ЗМІ.</p> <p>Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи)</p> <p>Розуміння критеріїв визначення якісної газети чи журналу.</p>	<p>- розділяти відповідальність;</p> <p>- відбирати, отримувати інформацію зі ЗМІ;</p> <p>- представляти й аргументувати свою позицію;</p> <p>- працювати в команді, приймати виважені рішення, що сприятимуть вирішенню командних завдань;</p> <p>- визначати тему, яка відображає життя школи, та пишуть статті до відповідної рубрики</p>		
6	<p>1. Вступ. Тема уроку: Краса і багатство української мови</p>	<p><i>Права людини і відповідальність /</i> Усвідомлення потреб, прав і мовних обов'язків учнів як громадян своєї держави. Усвідомлена національна самоідентифікація. Усвідомлення особистої відповідальності за життя мови як мови українського народу. Розуміння того, що українська мова – державна мова України</p>	<p>- вільно володіти державною мовою;</p> <p>- відстоювати право на можливість спілкування державною мовою;</p> <p>- займати активну громадянську життєву позицію</p> <p>- унікати конфліктів на мовному ґрунті;</p> <p>- співвідносити право з відповідальністю.</p>	<p>Т.1, стор.69 (робочий файл 7) Т.3, стор.79, урок 4 (роздатковий матеріал приклади сценарію 3.4; приклади ситуативних карток для кожної групи 3.5; перелік ключових елементів прав людини (3.6; Т.6, стор.11, вправа 1.2</p>	
	<p>2. Тема уроку мовленнєвого розвитку: Складання й розігрування діалогу етикетного характеру***</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність./</i> Усвідомлення різниці між бажаннями та базовими потребами;</p>	<p>- співвідносити свої бажання зі своїми базовими потребами та правами людини;</p> <p>- співвідносити право з</p>	<p>Т.3, стор.117, урок 1 (роздатковий матеріал 5.1, 5.2 один матеріал для групи з чотирьох-п'яти учнів)</p>	

	<p>відповідно до запропонованої ситуації спілкування (вітання, знайомство і представлення). Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам.</p>	<p>можливого впливу й маніпуляції; Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи)</p>	<p>відповідальністю; - поважати права й думки інших; - використовувати етикетні форми спілкування як потребу; - представитися під час знайомства; - застосовувати різні форми вітання в різних ситуаціях мовлення</p>	<p>Т.4 стор.70 (елементи уроку 4) Т.4 стор.19, вправа 2.2</p>	
	<p>3. Розділ. Повторення, узагальнення й поглиблення вивченого. Тема уроку: Звертання, вставні слова, однорідні члени речення в простому реченні. Складання вітальної листівки до шкільної газети, (електронного листа) використанням звертань та однорідних членів речення.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність./</i> Усвідомлення з різноманітності друкованих ЗМІ, інших інформаційних джерел. Усвідомлення різноманітності змісту та структури ЗМІ. Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи) Розуміння критеріїв визначення якісної газети чи журналу.</p>	<p>- ділитися власними ідеями з командою; - ухвалюють спільні рішення; - самостійно пропонують актуальні теми для листівки, газети; - застосувати на практиці правила оформлення листа, листівки</p>	<p>Т.6, стор.15, вправа 1.4 (букет) Т.3, стор.168, урок 3</p>	
	<p>4. Розділ. Лексикологія Тема уроку: Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова Створення висловлення-роздуму «Професія моїх батьків» («Ким я мрію стати») із використанням професійних слів, неологізмів.</p>	<p><i>Права людини і відповідальність, обов'язки, самооцінка особистості/</i> Усвідомлення унікальності кожної особистості, позитивних рис себе як особистості Розуміння приналежності особи як частини до свого роду, родини; відповідальність за дотримання традицій родини;</p>	<p>- співвідносити себе з родиною; - мати уявлення про професію батьків, про особливості свого роду; - здійснювати самооцінку себе як особистості; - визначати свої позитивні риси; - аналізувати свої</p>	<p>Т.6., стор.13, вправа 1.3 (герб) Т.2, стор.22, урок 2</p>	

		Розуміння своїх бажань, базових потреб	можливості й здібності під час вибору майбутньої професії; - робити вибір і вмотивувати його		
5. Розділ. Фразеологія Тема уроку: Фразеологізми. Поняття про фразеологізм, його лексичне значення Колективне укладання словничка фразеологізмів на позначення певних якостей (<i>золоті уста</i> – <i>красномовність</i> ; <i>гострий на язик</i> – <i>дотепність</i>) або рис характеру особистості (<i>лицар без страху і догани</i> – про людину великої сили волі і високих моральних якостей; <i>держить хвіст бубликом</i> – про того, хто впевнений у собі, бадьорий; <i>підшитий лисом</i> – про хитруна і т.ін.)	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність. Самооцінка, само ідентифікація /</i> Усвідомлення власних здібностей та вмій; існування гендерних стереотипів; Розуміння поведінкових моделей у чотирьох категоріях; своєї ролі в суспільстві	- відкривати власні здібності та вміння; - бачити здібності та вміння інших; - визначати власні пріоритети; - обирати відповідну поведінкову модель; - працювати в групі	Т.2, стор.20, урок 1		
6. Розділ. Фразеологія. Тема уроку мовленнєвого розвитку: Твір розповідного характеру з елементами роздуму про вчинок людини (вчинки людей) на основі власних спостережень і вражень у художньому стилі «Чому я пишаюся своїм товаришем».	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність. /</i> Усвідомлення того, що порушення закону буде мати наслідки; важливості й потреби в дотримання правил Розуміння співвідносності правил з принципами справедливості, рівноправності, участі та поваги.	- аналізувати порушення правил і наслідки цього; - усвідомлювати свою причетність до створення правил; - розуміти власну відповідальність за створені правила; - погоджуватися й приймати правила більшості	Т.2, стор.61, урок 2 Т.2, стор.62, урок 3		
7. Розділ. Морфологія. Орфографія.	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність./</i>	- співвідносити свої бажання зі своїми	Т.3, стор.117 (Роздаткові матеріали)		

<p>Тема уроку: Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.</p>	<p>Усвідомлення різниці між бажаннями та базовими потребами; Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи).</p>	<p>базовими потребами та правами людини; - співвідносити право з відповідальністю; - поважати права й думки інших;</p>	<p>для учнів 5.1, 5.2 (один матеріал для групи з чотирьох-п'яти учнів) Г.4 стор.70 (елементи уроку 4) Г.4 стор.19, вправа 2.2</p>	
<p>8. Розділ. Морфологія. Орфографія. Тема уроку: Написання й відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові, Складання власного родоводу з додержанням правил написання чоловічих та жіночих імен по батькові.</p>	<p><i>Цінності, ставлення, толерантність, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність Соціальна відповідальність /</i> Усвідомлення поняття «цінності»; Розуміння поняття «упередженості» щодо інших; цінності кожного члена суспільства</p>	<p>- розуміти цінність кожного члена суспільства; - визначати своє місце в суспільстві; - приймати колективне рішення, погоджуватися з ним</p>	<p>Г.6, стор.18, вправа 2.1 (гра у пліт) Г.3, стор.142, Розділ 6 (відповідальність) стор.149, урок 3 (як розподіляється соціальна відповідальність) Г.1, стор.38, 3.4.4 (соціально особистісна компетентність)</p>	
<p>9. Розділ. Морфологія. Орфографія. Тема уроку: Прикметник Створення мікротексту із висловленням захоплення, схвалення вчинку знайомої людини (знаменної події), з використанням прикметників типу <i>несказаний, незрівнянний, неоціненний</i>.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Життєва позиція активних громадян. Відповідальність./</i> Усвідомлення причини, чому люди беруть відповідальність за страждання інших людей. Розуміння поняття соціально вмотивованої поведінки</p>	<p>- брати на себе відповідальність за інших людей; - бути активним у колективі, суспільстві; - обирати соціально виважену модель поведінки; - співвідносити власні права й відповідальність за інших</p>	<p>Г.3, стор.152, урок 4 (активні громадяни)</p>	
<p>10. Розділ. Морфологія. Орфографія.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Життєва позиція</i></p>	<p>- робити усвідомлений і відповідальний вибір;</p>	<p>Г.1, стор. 49, 7.3 (Завдання як</p>	

	<p>Тема уроку: Займенник. Складання висловлення «Що я роблю для здійснення своєї мрії» («Як я вибудовую шлях до успіху», «Що важливіше – наполегливість чи скромність»).</p> <p>Складання діалогів-розпитувань у сімейному колі на побутові теми «Як пройшов день», «Що нового сьогодні у школі» з використанням питальних і відносних займенників.</p>	<p><i>активних громадян.</i> <i>Відповідальність./</i> Усвідомлення сутності функції представництва групи людей однією особою.</p> <p>Розуміння поняття делегування влади; відповідальності за вибір.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - мати свій погляд на проблему; - порівнювати свої погляди з думкою інших; - аналізувати причини відмінностей у поглядах; - працювати в парах. 	<p>інструмент вчителя для підтримки активного навчання) Г.2, стор. 70, урок 2 (хороші діти, погані діти?)</p>	
7	<p>1. Вступ. Тема уроку: Літературна норма української мови Коментування висловів відомих людей про українську літературну мову, дотримання її норм як ознаку й обов'язок культурної людини.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Норма. Дотримання норм як базова потреба. Життєва позиція активних громадян. Відповідальність./</i> Усвідомлення потреб, прав і мовних обов'язків учнів як громадян своєї держави. Усвідомлення існування загальноприйнятих норм, «писаних» правил, поняття «нормативності» мовлення Усвідомлення особистої відповідальності за життя мови як мови українського народу. Розуміння того, що українська мова – державна мова України.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ставитися до мови народу як до цінності; - дотримуватися законів і правил; - критично оцінювати правила; - усвідомлювати фактори, що визначають те, що робить закон хорошим 	<p>Г.3, стор.180, урок 1 (хороший закон – поганий закон)</p>	
	<p>2. Докладний усний переказ тексту-роздуму дискусійного характеру в публіцистичному стилі***</p>	<p><i>Права і обов'язки. Закон. Свободи. Норма. Дотримання норм як базова потреба.. Відповідальність за порушення закону /</i> Усвідомлення того, що закон діє й щодо молоді</p>	<ul style="list-style-type: none"> - поважати законність; - пам'ятати про відповідальність за порушення норм закону; - усвідомлення справедливості закону; 	<p>Г.3, стор.183, урок 2 (У якому віці? Як повинен застосовуватися закон щодо молоді?) Г.6, стор.49, вправа 5.4 (роль закону)</p>	

		Розуміння встановленого законом віку молоді, з якого вона є повноправна у різноманітних діях, як дорослі люди	- робити обміркований вибір цінностей у рамках прав людини, висувати їх для порівняння та обговорення і дотримуватись їх у повсякденному житті.		
3. Розділ. Повторення та узагальнення вивченого. Тема уроку: Вивчені частини мови, правопис їх. Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам (із використанням реплік-речень зі звертаннями та вставними словами).	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність./</i> Усвідомлення різниці між бажаннями та базовими потребами; Розуміння потреби в цінностях, які є необхідними для проживання в демократичному суспільстві Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи)	- співвідносити свої бажання зі своїми базовими потребами та правами людини; - співвідносити право з відповідальністю; - поважати права й думки інших; - використовувати етикетні форми спілкування як потребу; - представитися під час знайомства; - застосовувати різні форми вітання в різних ситуаціях мовлення	Т.3, стор.117 , урок 1 (роздатковий матеріал 5.1, 5.2 один матеріал для групи з чотирьох-п'яти учнів) Т.4 стор.70 (елементи уроку 4) Т.4 стор.19, вправа 2.2		
4. Розділ. Морфологія. Орфографія. Тема уроку: Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Складання тексту для руханки (гасла спортивної команди, девізу команди, що братиме участь у присвяченому певній суспільній події флешмобі) із використанням різних особових форм	<i>Цінності, права і обов'язки. Ставлення до прав людини. Свободи. Відповідальність./</i> Усвідомлення того, що різні люди можуть по-різному трактувати права людини; Розуміння люди мають потреби та впевненість у тому, що ці потреби тісно пов'язані зі	- здійснювати соціальне дослідження; - практично застосовувати навички комунікативної компетентності; - брати на себе різноманітні соціальні ролі;	Т.2, стор.95, урок 3 (учнівське дослідження з прав людини: що думають люди навколо нас?) Роздатковий матеріал - опитувальник		

<p>дієслів.</p> <p>5. Розділ. Морфологія. Орфографія Тема уроку: Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Складання й розігрування діалогів, які містять прохання про допомогу і висловлення порад щодо проблемної життєвої ситуації (з використанням дієслів наказового та умовного способів).</p>	<p>статтями Конвенції Прав людини.</p> <p><i>Цінності, права і обов'язки. Ставлення до прав людини. Свободи. Відповідальність./</i> Усвідомлення й переконання в тому, що існують різні судження про права людини через презентацію результатів своїх досліджень; права людини потрібно знати. Розуміння того, що в нашій країні про свої права все ще мало знають; існують порушення прав людини;</p>	<p>- презентувати результати дослідження; - аналізувати результати; - висловлювати власну думку про результати опитування; - брати участь у дискусії; - робити самостійно висновки.</p>	<p>Г.2, стор.97, урок 4 (представляємо та обговорюємо результати дослідження)</p>	
<p>6. Розділ. Морфологія. Орфографія Тема уроку: Дієприкметник як особлива форма дієслова: Складання й розігрування діалогів*** відповідно до ситуації, пов'язаної з порівняльною характеристикою людей та з використанням фразеологізмів, що містять дієприкметники (наприклад: не в тім'я битий; як водою облитий; як ошпарений; як громом прибитий; наче з писаного читає; стояти з роззявленим ротом).</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Ставлення до прав людини. Свободи. Відповідальність за дотримання правил /</i> Усвідомлення шкільних правил відносно принципів справедливості, рівноправності, участі та поваги. Розуміння того, що в результаті порушення правил можуть бути негативні наслідки</p>	<p>- брати на себе відповідну роль у ситуативній грі; - критично аналізувати правила; - активно долучатися до розроблення правил; - відповідально ставитися до правил, які прийняла більшість.</p>	<p>Г.6, стор. 11, Вправа 1.2. (Права, обов'язки та правила в класі) Г.2, стор.61 урок 2 (що станеться, якщо не дотримуватися правил?)</p>	
<p>7. Розділ. Морфологія. Орфографія Тема уроку: Дієприслівник як особлива форма дієслова Складання висловлення в публіцистичному стилі «Як досягти успіху» із уживанням фразеологізмів <i>не розгинаючи спину; не минаючи</i></p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Життєва позиція активних громадян. Відповідальність./</i> Усвідомлення сутності функції представництва групи людей однією особою.</p>	<p>робити усвідомлений і відповідальний вибір; - мати свій погляд на проблему; - порівнювати свої погляди з думкою інших; - аналізувати причини</p>	<p>Г.1, стор. 49, 7.3 (Завдання як інструмент вчителя для підтримки активного навчання) Г.2, стор. 70, урок 2</p>	

	<i>нагоди; не роблячи розголосу; не моргнувши оком.</i>	Розуміння поняття делегування влади; відповідальності за вибір.	відмінностей у поглядах; - працювати в парах		
	8. Розділ. Морфологія. Орфографія Тема уроку: Прислівник, значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Складання пам'ятки «Правила дорожнього руху» з використанням різних розрядів прислівників	<i>Правила та закони.</i> <i>Відповідальність. Життя і здоров'я.</i> Усвідомлення цінності знань про правила дорожнього руху у власного розвитку та безпеки. Розуміння необхідності дотримання співвідношення базових потреб і бажань людини. Усвідомлення ролі освіти для людини і особистої відповідальності за власні вчинки.	- використовувати набуті знання з теми для безпечної життєдіяльності; - поєднувати бажання з базовими потребами та правилами поведінки людини; - переконувати інших у необхідності дотримання правил дорожнього руху.	Т.3, стор.16 (правила і закон) Т3., стор 114 (рівні оцінки обов'язків) Т.3, стор 86 ситуативні вправи на аналіз небезпек для учасників дорожнього руху та їх можливих наслідків для власної безпеки і безпеки інших пішоходів; Т.1, стор. 153, 155.	
	9. Розділ. Морфологія. Орфографія Тема уроку: Прийменник. як службова частина мови. Складання висловлення-роздуму «Від споживацького безглуздя довілля треба вберегти» з використанням антонімічних прийменників.	<i>Правила та закони.</i> <i>Відповідальність. Життя і здоров'я.</i> Усвідомлення відповідальності як терміна, що пов'язаний з людьми, об'єктами та завданнями. Розуміння того, що їхня школа не тільки місце для навчання, а й місце для життя. Вони планують взяти відповідальність (екологічну) за життєвий простір, а не лише просити про це. Набуття ціннісних орієнтацій та відповідних можливостей.	- самостійно підбирати інформацію; - брати відповідальність на себе про когось; - планувати різні можливості екологічної поведінки у різних категоріях; - практикувати активне громадянство в школі; - набути навичок екологічної поведінки, навчаючись на прикладах із життя	Т.2, стор.78, Розділ 7: (Відповідальність: я – за екологію... моя школа також!) уроки 1,2	
	10. Розділ. Морфологія. Орфографія. Тема уроку: Частка як службова частина мови.	<i>Правила та закони.</i> <i>Відповідальність. Чисте довкілля.</i> <i>Життя і здоров'я.</i>	- планувати реальні заходи; - реально оцінити	Т.2, стор.83,84, Розділ 7: (Відповідальність: я – за екологію... моя	

	<p>Складання висловлення «Чи хотів (ла) би я щось у собі змінити» («Які чесноти хотілося б виховати в собі», Чи входить до переліку рис моєї вдачі самокритичність») із використанням часток (наприклад: <i>авжеж, хіба, лише, нехай, би (б), хіба ж</i>).</p>	<p>Усвідомлення того, що для зміни поведінки чи умов потрібно робити конкретні кроки. Розуміння таких понять, як тайм менеджмент, здатність до компромісів у групі, а також гнучкість стають їхніми цілями. Глибше розуміння демократичної участі.</p>	<p>наявність ресурсів для досягнення мети; - узгоджувати свої дії в групі та між групами; - трансформувати життєвий досвід на інші ситуації; - реалізувати кологічний проект.</p>	<p>школа також!) уроки 3,4</p>	
8	<p>1. Вступ. Тема уроку: Мова — найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу. Складання роздуму про важливість ґрунтовного знання державної мови та майстерне володіння мовленням.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Норма. Дотримання норм як базова потреба. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Відповідальність / Усвідомлення</i> потреб, прав і мовних обов'язків учнів як громадян своєї держави. Усвідомлення існування загальноприйнятих норм, поняття «нормативності» мовлення; мови як засобу спілкування, пізнання і впливу. Усвідомлення особистої відповідальності за життя мови як мови українського народу. Розуміння того, що українська мова – державна мова України.</p>	<p>- ставитися до мови народу як до цінності; - дотримуватися законів і правил; - критично оцінювати правила в суспільстві; - усвідомлювати фактори, що визначають те, що робить закон хорошим; - пояснювати причини свого вибору; - ідентифікувати себе через здійснення вибору.</p>	<p>Г.3, стор.180, урок 1 (хороший закон – поганий закон) Г.4, стор.38, урок 1 (вибір та ідентичність)</p>	
	<p>2. Розділ. Повторення та узагальнення вивченого тема уроку: Повторення та узагальнення вивченого Складання розповіді з елементами роздуму «Яким я уявляю своє майбутнє» з використанням</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Особистість. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини. Свободи.</i> Усвідомлення того, що уявлення про особистість людини може бути спотвореним</p>	<p>- робити усвідомлений виважений вибір; - змінювати свої перспективи залежно від інформації; - критично оцінювати інформацію;</p>	<p>Г.3, стор.24, уроки 1,2 (як інші сприймають особистість) Г.4, стор.41, урок 2 (який вибір мав найбільший вплив на моє життя?)</p>	

<p>фразеологізмів (наприклад: <i>докласти сил, показати себе на ділі; вирости крила</i> і под.).</p>	<p>через брак інформації. Розуміння того, що наш вибір і вибори інших людей мають вирішальний вплив на наше життя.</p>	<p>- робити аналіз своєї біографії в контексті проблеми; -</p>		
<p>3. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема: Словосполучення й речення. Словосполучення.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Особистість. Ідентифікація себе як особистості. Вибір. Цінність життя. Ставлення до прав людини /</i> Усвідомлення того, хто я є, як я себе опишу; важливості вибору майбутньої професії. Розуміння того, як інші сприймають їх власну ідентичність та реагують на це</p>	<p>- визначати критерії і балансування встановлювати пріоритети для прийняття рішення; - обирати або відмовлятися від професії і називати причини свого вибору; - практично втілювати розуміння цінностей</p>	<p>Г.3, стор.32, урок 4 (стереотипи – упередження про мене) Г.4, стор. 49, урок 4 (яка професія мені підходить) або Г.6, стор.21, вправа 2.3 (філософія життя)</p>	
<p>4. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Просте речення. Двоскладне речення. Головні і другорядні члени речення. Складання висловлення-роздуму на актуальну тему з використанням простих двоскладних речень.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Особистість. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини /</i> Усвідомлення подібності та відмінності між людьми; спільного походження людей та спільного дому Розуміння розбіжності та подібності між людьми, наслідків подібності та розбіжності.</p>	<p>- пояснювати причини різних відповідей на одні й ті ж запитання; - за допомогою візуалізації уявляти великі числа; - визначати свою подібність чи несхожість з різними групами людей; - робити висновки;</p>	<p>Г.1, стор.49,50 (проблемно-орієнтоване навчання) Г.3, стор.45, урок 1 (я рівноправний? розбіжності та подібності) Г.6, стор.27, вправа 3.2 (мотузки)</p>	
<p>5. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Означення, додаток і обставини як другорядні члени речення (повторення). План роботи над проектом.</p>	<p><i>Гендерна рівність. Права людини. Соціальна справедливість. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини /</i></p>	<p>- ідентифікувати прояви гендерної дискримінації в суспільстві; - реагувати на ситуації дискримінації;</p>	<p>Г.1, стор.51,52 Г.3, стор.52, уроки 3,4 (рівноправність між чоловіком і жінкою, соціальна</p>	

	<p>Оформлення рубрик, стислих описів етапів роботи, аналіз результатів діяльності.</p>	<p>Усвідомлення того, що права людини не можуть бути відібрані, та що самовільне скасування прав людини межує з диктатурою; що окремі права людини умовно закладені в інші, але в системі прав людини вони представлені окремо, чи захищаються окремі права людини. Розуміння гендерної дискримінації в суспільстві, точки зору жертв гендерної дискримінації</p>	<ul style="list-style-type: none"> - планувати заходи щодо усунення несправедливості; - визначати пріоритетність прав людини; - розуміння важливості всіх прав людини. 	<p>справедливість) Т.6, стор.29, вправа 3.4 (перегони на повітряних кулях)</p>	
	<p>6. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Односкладне речення. Повні й неповні речення. Складання та розігрування діалогу дискусійного характеру в розмовному стилі з використанням прислів'їв – узагальнено-особових речень.</p>	<p><i>Гендерна рівність. Права людини. Соціальна справедливість. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини /</i> Усвідомлення ролі освіти у розвитку взаєморозуміння між людьми різних культур, статей тощо; Розуміння того, що можливий мир між двома різними народами завдяки тому, що діти разом здобуватимуть освіту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пізнавати та сприймати одне одного в групі; - з'ясувати роль освіти в розвитку взаєморозуміння між людьми різних культур; - звертатися до власного життєвого досвіду; - критично мислити; - висувати гіпотези; - описувати свої почуття. 	<p>Т.3, стор.68, урок 1 (Як люди можуть жити разом? Як освіта може допомогти розвивати толерантність та взаєморозуміння?) Т.6., стор.34, вправа 4.1 (усі різні, усі рівні)</p>	
	<p>7. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Просте ускладнене речення. Створення висловлення-роздуму «Кого з літературних героїв я маю за зразок» з використанням речень, ускладнених однорідними членами.</p>	<p><i>Права людини. Соціальна справедливість. Співіснування. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини /</i> Усвідомлення проблем, що постають перед людьми, які мають різні цінності та життєві</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до критичного аналізу та аналізу пріоритетів у поданих ситуаціях; - дискутувати у формі рольової гри між опозиційними сторонами згідно з мовними 	<p>Т.1, стор.66 Т.3, стор.79, урок 4 (чому важливі права людини?) Т.6, стор.40 вправа 4.6</p>	

		<p>шляхи й намагаються жити разом; Розуміння причини, чому інструменти міжнародних прав людини були визначені саме тоді, коли люди та суспільства стали уразливими</p>	<p>правилами; - порівнювати сценарій з реальними прикладами порушення прав людини в їхній країні; - визначати та аналізувати причини й мотиви дискримінації інших людей.</p>		
	<p>8. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями). Виразне читання текстів, що містять звертання.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Особистість. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини / Усвідомлення того, що</i> лише через відкритий конфлікт і пошук компромісу інтегруються між собою різні соціальні групи. Розуміння того, що конфлікти є частиною щоденного життя. Їх не потрібно розглядати як негативні події, а як неспівпадіння інтересів між індивідуумами або групами. У політиці конфлікти є важливим компонентом громадської дискусії.</p>	<p>- ознайомитися з методом «шести кроків» у розв'язанні конфліктів; - аналізувати конфлікти, причини їх виникнення; - знаходити шляхи розв'язання; - на практиці у змодельованих ситуаціях застосовувати пі метод шести кроків.</p>	<p>Т.3, стор.93, 95 уроки 1,2 (розв'язання конфліктів) Т.6, стор.41, вправа 4.7 (туристи)</p>	
	<p>9. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Створення висловлення-роздуму з використанням відокремлених означень (у т.ч. відокремлених</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Особистість. Ідентифікація себе як особистості. Ставлення до прав людини. Ненасильство / Усвідомлення</i> того, що в світі існує загроза застосування сили у розв'язанні</p>	<p>- розвивати критичне мислення про прийнятність застосування насильства та про власну поведінку в даних умовах;</p>	<p>Т.3, стор. 99, урок 4 (застосовуючи силу)</p>	

	прикладок).	конфліктів. Розуміння того, що ні міжнародне право з прав людини, ні міжнародне гуманітарне право не виключають використання насильства у реальності.	- розвиток критичного мислення учнів щодо застосування насильства у специфічних випадках.		
	10. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Розділові знаки при відокремлених членах речення. Складання допису дискусійного характеру до блога «Чи переможе книжку комп'ютер, а бібліотеку – Інтернет?» з використанням відокремлених обставин.	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Життєва позиція активних громадян.</i> Відповідальність./ Усвідомлення того, що права людини є для кожного, щоб жити з гідністю Розуміння того, що права людини необхідні для того, щоб дозволити кожному жити з гідністю	- продемонструвати , що права є для всіх; - повинні пов'язати свої бажання зі своїми базовими потребами та правами людини; - розрізнати поняття бажання та базові потреби; - працювати в групах.	Т.3, стор.117 , урок 1 Роздаткові матеріали для учнів 5.1, 5.2 (один матеріал для групи з чотирьох-п'яти учнів)	
9	1. Вступ. Розвиток української мови	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Норма. Дотримання норм як базова потреба. Життєва позиція активних громадян.</i> <i>Спілкування.</i> Відповідальність / Усвідомлення потреб, прав і мовних обов'язків учнів як громадян своєї держави. Усвідомлення існування загальноприйнятих норм, поняття «нормативності» мовлення; мови як засобу спілкування, пізнання і впливу. Усвідомлення особистої відповідальності за життя мови як мови українського народу.	дотримуватися законів і правил; - критично оцінювати правила в суспільстві; - усвідомлювати фактори, що визначають те, що робить закон хорошим; - пояснювати причини свого вибору; - ідентифікувати себе через здійснення вибору.	Т.3, стор.180 , урок 1 (хороший закон – поганий закон) Т.4, стор.38, урок 1 (вибір та ідентичність) Т.6, стор.43, вправа 4.8 (гра «Бінго»)	

		Розуміння того, що українська мова – державна мова України.			
	<p>2. Урок мовленнєвого розвитку Тема уроку: Вимоги до мовлення. Мовленнєва ситуація.</p> <p>Складання та розігрування діалогів відповідно до певної ситуації (офіційна й неофіційна розмова, діалог-домовленість) на запропоновані учнями актуальні й цікаві для них теми.</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Норма мовна. Дотримання норм як базова потреба. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Відповідальність / Усвідомлення</i></p> <p>того, що правила і закони є потужними інструментами впливу і контролю поведінки людини</p> <p>Розуміння того, що суспільство без структури правил може бути знищене неконтрольованими конфліктами між його членами</p>	<ul style="list-style-type: none"> - планувати завдання; - розвивати аналітичне мислення; - визначати політичні проблеми; - розробляти систему правил для своєї громади; - здійснювати проектну діяльність; 	<p>Т.4., стор. 143, уроки 1,2 (Роздатковий матеріал для учнів 5.1, 5.2, 5.4.)</p>	
	<p>3. Розділ. Повторення вивченого у 8 класі. Тема уроку: Односкладне й двоскладне речення.</p> <p>Складання висловлення з використанням двоскладних односкладних речень</p>	<p><i>Цінності, права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Відповідальність / Усвідомлення</i></p> <p>того, що в демократичному суспільстві громадяни, які беруть участь у таких дебатах, здійснюють свободу думки і слова.</p> <p>Розуміння того, що політична проблема впливає на спільноту. Оскільки тут задіяні багато різних інтересів, ідеологій і цінностей, це питання, незалежно від того, чи є воно проблемою, повинно бути внесено в політичний порядок</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зробити вибір із зазначенням причин; - взаємне визнання особистого досвіду, інтересів і цінностей; - проводити дискусію про визначення порядку денного; - брати участь у дебатах; - працювати в групах; 	<p>Т.4, стор.162 (наша найнагальніша проблема)</p>	

	<p>денний.</p> <p>4. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Тема уроку: Пряма й непряма мова. Складання розповіді-спогаду про спілкування з цікавою людиною з використанням речень із прямою мовою.</p>	<p><i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Відповідальність / Усвідомлення проблеми</i> «наполегливої більшості»: більшість вирішує все в демократичній системі Розуміння того, що проблема, яка повинна бути розв'язана – як збалансувати права більшості і меншості – та ж сама, що існує і в суспільстві, і в політичному співтоваристві.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - робити висновок: що відбувається, коли меншість постійно в меншості? - визначати проблему і пропонувати рішення; - моделювати життєві ситуації з метою їх аналізу; - розробляти статут; - 	<p>Т.4, стор.183, уроки 1,2 (Роздатковий матеріал для учнів 7.1., 7.2, 7.3 приклад із практики (одна копія для кожного учня), маркери, фліпчарт)</p>	
	<p>5. Розділ. Синтаксис. Пунктуація Пряма й непряма мова. Тема уроку: Цитата як спосіб передачі чужої мови.</p>	<p><i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Відповідальність / Усвідомлення діалектики між демократією, справедливістю й ефективністю</i> Розуміння того, що спільнота (віртуальна) має зробити вибір – вона потребує статуту як конституційної основи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - оцінювати проекти статутів і пояснювати свою позицію; - брати участь у голосуванні; - критично оцінювати у ході обговорення погляди інших груп; - здійснювати соціальне дослідження; - брати активну участь у моделі громади. 	<p>Т.4, стор.190, урок 4 (у чому полягає хороший спосіб управління демократичним суспільством)</p>	
	<p>6. Розділ. Синтаксис. Пунктуація Тема уроку: Складне речення, його ознаки. Створення роздуму з покликаннями на життєві приклади успішних українців – наших сучасників.</p>	<p><i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність / Усвідомлення</i> відповідальності щодо захисту прав людини, включаючи власний внесок. Розуміння того,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлювати відповідальність за захист прав людини; - визначати головне серед іншого; - розуміння, що баланс між особистими правами та відповідальністю 	<p>Т.6, стор.49, вправа «Роль закону» Т.3, стор.123 (права та відповідальність)</p>	

		як вони можуть сприяти захисту прав людини. Учні розуміють, що права людини пов'язані з відповідальністю – відповідальністю держави та інституцій, а також з їхньою моральною відповідальністю.	полягає у поважанні прав інших людей та використанні їхніх прав з певним обмеженням;		
7. Розділ. Синтаксис. Пунктуація Тема уроку: Складносурядне речення, його будова й засоби зв'язку. Коротке повідомлення в публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему***.	<i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність /</i> Усвідомлення, що права людини – це динамічне поняття, що постійно розвивається, міжнародне право визначає зміст і можливість прав людини. Розуміння того, як діють права людини на практиці.	<i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність /</i> Усвідомлення того, що ми маємо вибирати або відхиляти деякі засоби масової інформації і вирішувати, на які повідомлення звернути нашу увагу. Розуміння того, що редактори ЗМІ теж мають певні пріоритети і роблять вибір. Який вибір, і з яких причин? що свобода преси означає	- тлумачити значення таких назв і понять, як ООН, Рада Європи (щоб не плутали назви Європейської Ради та Європейського Союзу), права людини, нація/держава, дискримінація, суддя, розслідування; - пояснювати , як діють права людини.	Г.3, стор.126 , урок 4 Картки для кожного учня з відповідями на звороті (Роздаткові матеріали для учнів 5.5)	
8. Розділ. Синтаксис. Пунктуація. Складнопірядне речення, Тема уроку: Складнопірядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому Написання есе з використанням складнопірядних речень.	<i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність /</i> Усвідомлення того, що ми маємо вибирати або відхиляти деякі засоби масової інформації і вирішувати, на які повідомлення звернути нашу увагу. Розуміння того, що редактори ЗМІ теж мають певні пріоритети і роблять вибір. Який вибір, і з яких причин? що свобода преси означає	<i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність /</i> Усвідомлення того, що ми маємо вибирати або відхиляти деякі засоби масової інформації і вирішувати, на які повідомлення звернути нашу увагу. Розуміння того, що редактори ЗМІ теж мають певні пріоритети і роблять вибір. Який вибір, і з яких причин? що свобода преси означає	- з'ясувати свої уподобання щодо деяких засобів масової інформації та повідомлень; - розуміти , що користувачі засобів масової інформації є цензорами; - спланувати проект стінгазети; - цінувати свободу слова.	Г.6, стор.51, вправа 5.5 (перспективи правосуддя) Г.4, стор.220 урок 1 (ми цензори! Ми самі вирішуємо, що ми хочемо читати)	

		насолоджуватися свободою, але і нести відповідальність за вирішення деяких складних проблем			
9. Розділ. Складнопірядне речення Тема уроку: Усний твір-роздум у публіцистичному стилі мовлення на суспільну тему***. Складнопірядне речення з кількома пірядними частинами.	<i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність /</i> Усвідомлення того, що засоби масової інформації є потужним інструментом комунікації та контролю.	- порівнювати свої вибори та рішення; - міркувати про механізм створення повідомлень; - досліджувати роль засобів масової інформації в якості цензорів; - пояснювати причини прийняття рішень.	Т.4, стор.225 урок 4 (ми контролюємо ЗМІ чи ЗМІ контролюють нас?) Матеріали для вчителів 9А. Т.6, стор.55, вправа 6.2		
10. Розділ. Синтаксис. Пунктуація Безполучникове складне речення. Смислові відношення між частинами безполучникового складного речення. Тема уроку: Написання твору-роздуму на морально-етичну тему в публіцистичному стилі	<i>Права і обов'язки. Свобода слова. Норма мовна. Життєва позиція активних громадян. Спілкування. Права і відповідальність /</i> Усвідомлення того, що можуть виникнути ситуації, де моральний обов'язок може спричинити спротив закону Розуміння природи законних обов'язків людей	- аналізувати моральні дилеми; - розуміти різницю між моральною відповідальністю та законними обов'язками; - критично оцінювати причини законного підпорядкування обов'язкам.	Т.3, стор.146 , урок 2 (чому люди мають підкорятися законові) Роздатковий матеріал (Приклади історії «Дилема Шмідта». Аркуші паперу для письмового завдання)		

Марецька Людмила Петрівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики викладання суспільствознавчих і гуманітарних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»